

Klemen Pisk

Tri zgodbe

Boginja

Spet je bil v Ljubljani Seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Že štirideseti po vrsti! Spet sem šel malce vohljat, kakšne so letošnje smernice. Dekleta iz dežel nekdanjega varšavskega pakta so nosila nemoderne, lahkotne oblekice in minikrila iz džinsa. Čehinja si je na obraz nanese veliko kozmetike, vijoličasto šminko okrog ust, kot da bi jedla borovnice. Ne, zagotovo niso bile borovnice – zanje je treba odšteti tisoč dvesto tolarjev za liter. Poljakinja je v primerjavi s prejšnjimi leti že nekoliko izboljšala svojo izreko, še vedno pa ni zmogla ločevati med ozkimi in širokimi e-ji. Bolgarka je vse moške zmedla s tem, ko je za pičlih petsto tolarjev dobivala stave v polaganju rok. Njena frizura je sledila estetiki sračjega gnezda, čeprav smo jo klicali tudi Jimi Hendrix. Argentinci so hodili v ogromni gruči po Ljubljani in se drli kot na nogometni tekmi. Rekel sem jim, da se je moj prastric po vojni preselil v Bariloche in objeli smo se in zavriskali. Rekel sem jim, da je moj prastric pospravil dvanajst ta rdečih in spet smo se objeli in zavriskali še močneje kot prej.

Prav vsak večer sem zahajal v dijaški dom, kjer so bili nastanjeni seminaristi. Prihajal sem s pločevinko piva v roki in nazdravljal z mimoidočimi. Iz ust mi je visel napol pokajen, ugasnjen čik, zato sem poprosil za ogenj ugledno doktorico. Namrdnila se je in ponudila vžigalnik, jaz pa sem jo v zahvalo potrepeljal po rami in rekel: "Fejst baba si, ejga! Kar tako naprej!" Grdo me je pogledala, jaz pa sem jo vprašal: "Si zarad slovnice al literature pršla?" Brez besed je odsopihala, v visokih petkah se zibajoča. Zleknil sem se na klopico in gledal v zrak, ah, bilo je tako čudovito opazovati zvezde na jasnem nebu. Kmalu sem se naveličal in začel opazovati mimoidoče. Čeprav

jih nisem poznal, sem jih vseeno pozdravljal. Bili so dobre volje, nasmejani, kajti dal sem jim možnost, da vidijo pravega Slovenca. Neobritega, preznojenega, simpatičnega. Piva je hitro zmanjkalo, zato sem telefoniral prijatelju Miranu in mu naročil: "Pridi, žur bo, babe iz celega sveta, vzemi kitaro pa še kaj za poplaknit prinesi." Miran je navdušeno sedel v svojo toyoto in se z Gorenjske pripeljal v pičle pol ure. Prinesel je liter domačega šnopčka in skupaj sva vsevprek vabila na šilce. Čeh je skušal konkurirati z beherovko, vendar mu ni uspevalo, kajti nemogoče je, da bi obstajalo kaj boljšega od napoja iz pristnih, gorenjskih gnilih jabolk. Poprijel sem za kitaro in zagodel domačo vižo, ja, domačo, našo lepo, od Avsenikov, Na Roblek. V hipu se je okoli mene gnetlo ljudi. Seminaristi so se objeli okoli ramen in rajali kot nori, drli smo se en čez drugega in uživali kot še nikoli. Prijatelj Miran si je že skorajda našel družico, smukal se je okoli Grkinje in jo zagrabil za zadnjico, toda ona ni razumela slovenskega zapeljevanja in mu je prisolila klofuto. "Matr, ta je pa še huj kokr naše Gorenjke, ejga!" je na šalo obrnil omenjeni incident in se pomiril s tremi kozarčki šnopčka.

Iz svoje sobe je prišla tudi Ona, seminarska Boginja, na katero sem takoj vrgel oko. Rekla je, da jo moti naš hrup in da ne more spati. Potem je vprašala, ali bi bil kdo tako prijazen, da bi ji pomagal narediti domačo nalogo. "Pridem čez pol ure," sem rekel. "Malo bom še pobrenkal, potem bova pa prevajala." Vesela mi je razložila, da stanuje v tretjem nadstropju v sobi 326, in odšla.

Prijatelj Miran se ga je že krepko nadelal. V grmovju je opravljal svojo potrebo, nato pa se je prevrnil in izvrgel iz sebe nekaj šnopčka. Spuščal je grozljive krike in seminaristi so se zdrznili. Ženske so zagnale paniko, jaz pa sem jim razložil, naj ne skrbijo, saj je prijatelj pač takšen karakter in ima vedno takšen smisel za humor. Miran se je naposled po kolenih priplazil nazaj in zamomljal: "Vaga de be, guga ln sn maha." Ne, ni bil Afričan, bil je čisti Gorenjec, ki si je rad izmišljal nove jezike. Ljubiteljski lingvist. Tudi on si je zaslužil udeležbo na seminarju (že štiridesetem po vrsti!).

Proti jutru, ko smo se največji žurerji razšli, sem se splazil k Njej, simpatični seminaristki iz tretjega nadstropja. Lezel sem po balkonski ograji, kajti vrata dijaškega doma so bila že zaprta, odpiral jih je le vratar, ta pa me je že poznal, saj sem se več let zapored skušal prešvercati. Vedno ko me je zagledal pred vrati, je postal živčen in budno pazil, da ne bi vstopil. Ko sem lezel proti Njenemu oknu, je posvetil z veliko lučjo. Nekaj je grozil, da bo poklical policijo, jaz pa sem mu zabrusil nazaj, da bom poklical dekana Filozofske fakultete. To ga je umirilo, namreč preplašil se je, saj je vedel, da je dekan strašna avtoriteta, s katero ni dobro zobati češenj. Potrkal sem na okno Njene sobe. Najprej ni bilo odziva, spala je najbrž, zato sem potrkal še močneje. Omotična je pristopila k oknu in ga odprla, da sem zlezal skozenj. Bila je že v pižami, pravzaprav v svileni, prozorni spalni srajci. "Spala sem že, veš," je rekla in začela kuhati čaj. Mislila je, da ji bom pomagal rešiti domačo nalogo. Nekaj je morala prevesti do naslednjega dne in jaz naj bi povzročil, da bi to opravila z odliko. Pobrskala je

po predalu in izvlekla neke papirje, na katerih so bile naloge. Malce sem poškilil, vendar nisem nič kapiral. Kaj pa je mene brigala vsa ta lingvistika! "Pridi, pokazal ti bom, kaj je to duhovnost," sem rekel in se z umazanimi čevlji vrgel na njeno posteljo.

Hej, letos je bil odličen seminar!

D'Amour

Osemnajst let je minilo, odkar sem si na televiziji ogledal kanadski mladinski film o psu, ki je ustavil vojno. Videl sem pravzaprav angleško, sinhronizirano različico, toda izvirnik iz leta 1984 je francoski: *La guerre des tuques*. Film me je kot dečka močno pretresel. Otroci iz majhne vasice v quebeški pokrajini med božičnimi počitnicami sklenejo, da se bodo igrali vojno. Določijo posebna "vojna" pravila in bitka se začne. Naredijo veliko snežno trdnjavo, ki se naposled med norim kepanjem zruši. Pod težo snega pogine psička Cleo. Otroci žalostni pokopljejo ubogo žival in med njimi se spet rodi prijateljstvo. Vojna se tako konča. Pesem, ki jo na koncu filma zapoje Natalie Simard (*L'amour a pris son temps*), je prečudovita otožna balada. Govori o neuničljivi, večni ljubezni. V angleščini se besedilo glasi takole: "Let's leave the battle as friends, the game is over, just take my hand ..."

Še bolj kot sam film me je pretresla glavna junakinja, deklica Sophie. Star sem bil trinajst let in se neskončno zaljubil vanjo. Tako zelo lepa je bila v rdeči bundi in temnomodri kapi, dolge temne lase je imela, prifrknjen nosek, prodorne rjave oči. Sanjal sem o njej cele dneve, kako priteče na smučeh naravnost k meni. Predstavljal sem si, kako se mi nasmehne, jaz pa ji dam sramežljiv poljub na usta. Poljub, ki je tako nedolžen in hkrati lep, kakor ona sama. To je pravzaprav prizor iz filma, le da namesto mene v njem nastopa zoprni Luc. Razumljivo, da nisem maral tega glavnega junaka, saj sem mu zavidal, da je lahko poljubil in objel Sophie. Poleg tega je bil pravi važič, ki je vselej hotel imeti zadnjo besedo. "Prebrala si moj dnevnik, kajne?" reče Luc na koncu filma, Sophie pa mu odgovori z najlepšim nasmeškom, kar sem jih kdaj koli videl: "Ne, ne še." Oh, kako nor prizor!

Resnično, Sophie je bila moja velika otroška ljubezen. Če pomislim, kako nedolžna je bila ta ljubezen, kako neerotična in kako nežna, lahko rečem, da pozneje nisem več nikoli ljubil nobene ženske tako globoko in iskreno. Sophie, četudi neresnična, je največja ljubezen mojega življenja. Drhtel sem, ko se je prikradla v moje misli, tresel sem se od nepopisne sreče, ko sem si domišljjal, da je blizu mene, njena angelska pojava me je vznemirjala dan za dnem, noč za nočjo. Sanjaril sem o tem, da bi odpotoval v Kanado, v provinco Quebec in jo našel. Spomnim se, da sem pred spanjem večkrat molil in prosil Boga, da bi jo lahko srečal. Vse bolj žalosten sem spoznaval, da je ne morem najti in bo za vedno ostala samo v moji domišljiji.

Pozneje v najstniškem obdobju, ko sem prebolel Sophie, so me dekleta vznemirjala mnogo bolj telesno. Obsedale so me njihove postave, ritke in prsi. In ko sem kakšni od njih sredi goščave odpel nedrček ali celo slekel hlačke, se mi je zdelo, da sem velik romantik, ki je zmožen največje ljubezni, toda v resnici sem bil samo pohotnež, le eden izmed mnogih slinastih tipov. Kako gnilo in zlagano je bilo to v primerjavi z ljubeznijo do Sophie, sem se zavedel šele pred kratkim.

Danes, ko spet obujam spomine in razmišljam o tem, sedim v kavarni, na ulici Avenue du Parc in čakam na Maripierre D'Amour, odgovorno za stike z javnostjo pri enem od večjih montrealških kinematografov. Morda mi bo ona povedala, kje je danes Sophie in kaj počne? Z Maripierre že pol leta komunicirava po elektronski pošti, zdaj pa, ko me je moja umetniška pot končno zanesla v Montreal, sem jo povabil na kavo. Samo pol ure časa ima, ker mora potem nazaj v službo, tam jo čaka ogromno papirjev, poslati mora na tisoče vabil na različne naslove. Skratka, ženska je strašen deloholik, čeprav si včasih želi, da bi lahko odšla na dopust v Evropo, morda, kot je rekla, celo v Slovenijo, kamor sem jo povabil.

Stisne mi roko in se opraviči za zamudo. Prisede, izreče nekaj vljudnostnih fraz in mi da nekaj svojih slik. Bolj malo govoriva, kajti zaradi treme ne morem dokončati nobenega stavka, poleg tega se tresem po vsem telesu. Drhtim, kot nisem drhtel že osemnajst let. Maripierre na hitro popije kavo, se spet opraviči in odide.

“Škoda, Sophie, da nimaš časa,” zakličem za njo, ona pa se obrne in nasmehe. “Hvala, ker si se pojavila po vseh teh letih.”

Res je, kar pravi pesem – ljubezen je neuničljiva in večna.

Džizo

Sedimo v gostilni in čakamo na glavno jed. Družba mi ni ravno po godu – stara družčina nekdanjih sošolcev, ki se hvalijo s svojimi dosežki. Nekdo je doktoriral iz kvantne fizike, drugi je obrtniško obogatel kot mesar. Nekdo je postal velik slikar, drugi policist leta. Ena ženska je rodila dvojčke, druga je uspešna televizijska voditeljica. Ena se je že dvakrat ločila, druga v sirarni pregleduje morebitno oporečnost sira. Dolgočasno je poslušati to neznosno čenčavost; kakor da se govori samo zato, da bi se govorilo. Meni ves čas jemljejo besedo, tisti agresivnejši me takoj povozijo in vsilijo, da pogovor poteka v njihovo smer, vem pa, da če bi bil tukaj Džizo, bi bilo vse drugače.

Stari dobri Džizo bi jim že dal vetra, v ne ravno lepih, rjavkastih pletenih hlačah in v trdem stezniku bi iztegnil vrat in s počenim, visokim glasom rekel: “Povej jim, povej, da v resnici nisem pederast, ti to zelo dobro veš!”

Džizo ni prišel na obletnico valetе, zato zdaj sedimo tu brez njega, jaz pa se bojim, da bo kdo vprašal po njem in bodo na dan privrele stare kosmate zgodbe.

Zgodilo se je pred več kot petnajstimi leti. Po svoji sobi je Džizo razobesil plakate lepih moških in me spraševal, kakšna se mi zdi njihova lepota. Posumil sem vanj, podvomil o njegovih nagnjenjih, razmišljal sem o tem, ali se morda fant ne išče v tem zločestem in pokvarjenem svetu, v katerem ima hudič veliko moč.

Potem ko sem povedal, da sem v njegovi sobi videl plakate lepih moških, ga je prevladujoči fantovski del populacije razglasil za pederasta. Postal je ikona razreda, maskota, postal je nekakšen simbol, le da je, namesto da bi užival naklonjenost (kakršno je užival denimo Begič, ki je z masnim pljunkom ožigosal prfokso za glasbo, tovarišico Žvegljevo), na sebi nosil križ, ki sem ga jaz, nič hudega sluteč, nadel na njegova že tako ali tako obremenjena stezniška pleča. Ampak žebljev nisem osebno pribijal, to so počeli drugi, zato se pretirano krivega nisem počutil in sem si tako kot Poncij Pilat umil roke. V resnici nisem bil Pilat, bil sem izdajalski Juda, ki za svoje izdajstvo ni prejel cekinov niti se ni obesil in obžaloval greha, temveč je provociral še naprej.

"Poglej, Džizo," sem rekel, "jaz sem samo dejstva povedal. To, kar se je zgodilo pozneje, pa je stvar interpretacije, razumeš? Interpretacija, to je problem. Šele zgodovina bo, tako kot že mnogokrat doslej, pokazala pravo resnico."

Kar se Begiča tiče, se zgodovina ni motila, možakar je že nekaj let prestajal zaporno kazen, ker je v podvozju tovornjaka prevažal heroin, in tako je bil njegov nekdanji pljunek na tov. Žvegljevo z zgodovinske distance videti samo neznatna kaplja v morje. Za Džiza pa se še vedno ni vedelo, kaj počne, ker ga ni bilo na spregled celih petnajst let.

"Kje pa je Džizo, kaj počne, zakaj ga ni na obletnico, ga je kdo sploh obvestil?"

Vsi se zazrejo vame, saj sem nekoč veljal za njegovega najboljšega prijatelja, čeprav ga po koncu osnovne šole nisem nikoli več srečal (večkrat pa sem srečal Begiča, od katerega sem kupoval marihuano, dokler ga niso stlačili v keho.)

"Res ne bi vedel. Nobenih stikov nimava že vrsto let."

"Džizo, ha! Mar ni on ... he he, no, saj veste ..."

Pa smo tam. Zbrani se začnejo krohotati in obujati spomine, nekdo na veliko zadovoljstvo vseh zbranih natančno opiše, kako se je Džizo nekoč po uri telovadbe tuširal, on pa mu je medtem skrnil spodnjice, da je moral potem ubožec na golo kožo obleči pletene hlače, misleč, da je spodnjice sam nekam založil. Ko so ga naslednjo uro zbadali s pederastom in je Džizo to odločno zanikal, je nekdo pripomnil: "Zakaj pa potem ne nosiš spodnjic?" V tistem trenutku je nekdo drugi Džizu hitro navzdol potegnil pletene hlače, da so vsi videli njegovo golo zadnjico, in to je bil potem očiten dokaz, ki so ga s pridom uporabljali še nekaj mesecev. A kmalu so "našli" novo dokazno gradivo. V šoli v naravi so mu ponoči nalakirali nožne nohte z roza barvo, česar zjutraj sam ni takoj opazil, a so ga brž razkrinkali drugi, ko si je na plaži sezul cokle.

Toda gorje tistemu, ki si je upal zbadati Džiza na samem. Tedaj se je užaljeni in penasti Džizo s pestmi spravil nadenj. Saj ne, da bi bil po telesni zgradbi močan borec, toda nosil je steznik, ki je bil hkrati ščit in grozljivo

napadalno orožje. Kdor se je s tem steznikom poblize seznanil, kdor je prišel v stik s to ostro kovino, temu ni bilo lahko pri duši. Še nekaj dni je imel po celem telesu modre podplutbe. Dobro, da sam nisem nikoli zbadal Džiza in sem se vedno umaknil, ko so se moji sošolci spravili nadenj.

Le enkrat sem ga spraval v takšen bes, da od takrat naprej ni več govoril z mano.

“Ha ha, in tisti skeč!” se zareži nekdo med navzočimi na obletnici. “Povej, kako je bilo. Povej, ti si ga režiral in se zagotovo dobro spomniš!”

Molčim, ker se mi ne zdi pametno obnavljati tega dogodka pred množico, ki me zlobno prebada z očmi in je željna krvi kot stari Rimljani. Vseeno pa se v moje misli prikradejo kisli spomini.

Ob koncu šolskega leta sem pripravljajl skeč, ki naj bi ga izvedli na slavnostni prireditvi ob podelitvi spričeval najboljšim učencem. Zamislil sem si za tedanje čase precej drzno situacijo: trije fantje se pogovarjajo, koga je več v hlačah. Prvi se hvali, da je tako pogumen, da si med glavnim odmorom upa vreči topljeni sirček v Titovo sliko. Drugi fant reče, da to ni nič v primerjavi z njegovim pogumom, ker on da bi brez strahu tovariša ravnatelja v faco pljunil. (Idejo sem dobil pri Begiču.) Tretji se nasmehne in zamahne z roko. “Jaz,” reče, “pa si upam povedati tovarišici razredničarki, da hodim vsak teden k verouku in v cerkev, pa še članstvo v ZSMS si upam odkloniti povrh!” V tistem trenutku se na odru prikaže četrti. “Džizo,” sem pomislil, “on bo kot nalašč za sklep skeča.” Prepričal sem ga, da se mora samo pojaviti na odru in pozdraviti fante, in Džizo je privolil. Skupne vaje z njim nismo imeli, saj je bila njegova naloga lahka. Zato tudi ni vedel, da ga čaka presenetljiv konec skeča. Ko je prišel na oder in pozdravil fante, so odigrali konec tako, kot sem jim naročil. Prestrašili so se, začeli kriliti z rokami in kričati: “Ojej, Džizo gre, Džizo! Fantje, bežimo!” Nato so zbežali, z rokami zakrivajoč svoje zadnjice, Džizo pa je zardel v obraz in nelagodno odcepelal z odra. Vsi učenci šole so pokali od smeha, saj je takrat celo v drugih razredih Džizo postal že zelo znana ikona.

Učitelji pa niso bili navdušeni. Najprej me je v svoj kabinet povabila razredničarka, s katero sva skupaj odšla k tovarišu ravnatelju. Ogorčen je bil ta mali mož, aktivni član partije, in me brezmišlno okaral. Vprašal me je, kako sem si lahko dovolil takšno nesramnost. Da je to spodkopavanje temeljnih načel svobodne socialistične družbe, norčevanje iz Tita, iz njega osebno, napad na njegovo integriteto, blatenje ugleda Zveze socialistične mladine itd. O Džizu pa ni rekel niti besede. Ukor, ki sem ga dobil, se mi ni zdel tako huda kazen v primerjavi s tem, da moj dobri prijatelj Džizo odtlej ni več govoril z mano.

Skupina Duran Duran je bila tedaj na višku svoje ustvarjalne moči in ravno ona je povzročila, da so se dogodki sukali v to smer. Lepi moški na plakatih v Džizovi sobi so bili namreč Duranovci, nalepil jih je, kjer koli je mogel, celo na stropu, ker mu je na omari in stenah zmanjkalo prostora. Bil je njihov velik oboževalec in je na pamet poznal vsa njihova besedila. Prav dobro se spomnim trenutka, ko mi je rekel, da se mu najbolj seksi od vseh zdi basist John. Obstajal pa je tudi plakat, na katerem mu je bolj ugajal bobnar Roger, saj je

imel na tisti sliki zelo skrbno negovano pričesko, na katero si je očitno nanesele nekaj želeja in si imenitno uredil frufu.

Džizu nisem nikoli povedal, da sem čez nekaj mesecev tudi sam nalepil plakate Duranovcev v svoji sobi. Tudi meni je bila vseč njihova glasba, le da tega nisem nikoli javno razglašal, temveč sem jih oboževal prikrito. Kar sram me je nekako priznati, a vendar naj zdaj povem – prav lepi so se mi zdeli, morda celo bolj kot samemu Džizu. Naskrivaj sem nekega dopoldneva po verouku zavil v mestno trgovino, kjer so prodajali njihove kasete. Ko me je Džizo pozneje obiskal, sem prej brž odlepil vseh dvanajst plakatov in jih spravil na varno mesto, kasete sem zaklenil v omarico, in na glas navil Beatle. In ko je odšel, sem plakate spet nalepil in spet poslušal skladbe *The Reflex*, *New moon on monday* ter *The wild boys* ...

Mojo zamišljenost zmoti natak, ki prinese glavno jed. Molče se lotim mastnega zrezka in poslušam živahen pogovor med nekdanjimi sošolci, ki jih hrana sploh ne utiša. Besede padajo, zrezki se režejo, mnenja si nasprotujejo, razpreda se o Džizu nasploh in o Džizu konkretno, o Džizu s teološkega in o Džizu s fizikalnega vidika, o Džizu kot latentnem in o Džizu kot razkritem pederastu. Zdaj se ne govori več samo zato, da bi se govorilo. Tu so preverjena in nepreverjena dejstva, tu so anekdote, legende, pravljice, bajke. Vse o enem človeku, ki je iz svojega življenja nehote ustvaril mit. Toda glavni avtor tega mita sem bil pravzaprav jaz, ki sem že zgodaj pokazal vse znake pisateljskega talenta. Z retorično figuro, ki se ji reče hiperbola, sem se spravil nadenj.

Potem ko pojem glavno jed, me začne črvičiti v želodcu. Težave imam s prebavo in mučijo me neznosne bolečine. Ne vem, ali zaradi ogabnega zrezka ali zato, ker moram poslušati stare kosmate zgodbe. Čutim, da potrebujem nekaj svežega zraka, zato se opravičim in odidem na dvorišče pred gostilno. Zazrem se v nebo, polna luna sveti in mnogo zvezd je na nebu. Zdi se mi, kakor da tam daleč zgoraj vidim Džiza v pletenih hlačah, kako se s kolesom pelje po Rimski cesti in mi žuga. Toda to je samo bežen privid. Pomanem si oči in tiho rečem:

“Kje si, Džizo? Če slišiš moje besede, naj ti povem zdaj, po toliko letih: Džizo, oprosti.”